

Forn del Torrent de la Barbotera

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Torrent de la Barbotera
Emplaçament
Alçada: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac
425

Coordenades:

Latitud: 41.63699
Longitud: 1.93493
UTM Est (X): 411293
UTM Nord (Y): 4610021

Classificació

Número de fitxa 08179 - 249
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Les restes estan molt embardissades i en part es troba escapçat.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0110001000000OX
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 02/02/2019 - 01:00

Descripció

Forn de calç del tipus discontinu o intermitent, situat en el marge dret del Torrent de la Barbotera, a tocar de la font. S'hi accedeix pel Camí de Les Boades, un cop deixat enrere el Camí de La Saiola. Continuant en direcció a Les Boades, uns tres-cents metres més amunt, a mà dreta del camí ja es veu un corriolet estret que entra cap al torrent. En aquest punt, abans d'arribar a la font cal resseguir visualment la part més alta del marge esquerre (vessant dret del torrent) per detectar les restes del forn, gairebé embardissat en la seva totalitat. Consisteixen en una part del pou o olla, que tenia un perímetre total de 3,20 metres de diàmetre. L'alçada conservada és de 3,20 metres. La caldera, la banqueteta i el cendrer, si no han desaparegut, probablement estiguin colgats de terra. De la boca del forn no en queda cap rastre visible. L'accés al moll de càrrega superior encara es pot resseguir visualment però cal estar alerta de no caure dins.

Observacions:

Descobert durant el treball de camp per a la realització del Mapa de Patrimoni del municipi.

Història

Els forns de calç o olles de calç són construccions tradicionals que es troben arreu de Catalunya. Fets de pedra i fang, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Antigament i fins no fa pas massa anys, a mitjans del segle XX, era un material molt necessari per a la construcció: barrejada amb aigua i sorra es preparava el morter. També era el material indispensable per arrebossar les façanes i emblanquinar les cases. S'impermeabilitzaven les cisternes i els safarejos, era un gran desinfectant i al camp servia per a ensulfatar les plantes contra les plagues (encara actualment s'emblanquinen els troncs dels arbres fruiters perquè no hi pugin les formigues i altres paràsits). El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un forn de forma rodona excavat dins un marge o la roca. Es necessitaven temperatures que oscil·laven entre els 800°C i 1000°C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhidrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era la feixuga feina d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els fogots amb els carros o mules fins al forn. S'omplia resseguint la banqueteta amb les pedres, en funció de la mida: a baix les més grosses i a dalt del curull les més petites. A la part inferior es deixava una finestra o boca per introduir-hi els feixos de llenya amb una mena de forca, anomenada gavell. S'encenia el foc i es deixava encès els dos primers dies amb una faixa destapada que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia flama blanca i les pedres es posaven vermelles. Un cop fredes les pedres eren blanques. Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deia que la pedra era ben cuita. Calien de dotze a quinze dies de cuita per deixar la pedra a punt; i després vint dies més per refredar-se. Aquesta calç viva s'apagava tirant aigua, i es transformava en hidrat de calç o calç morta. Passat aquest temps ja era a punt per desenforar i transportar-la en carros a la seva destinació. Generalment s'enforava una càrrega quan hi havia necessitat de producte, i no sempre era comercialitzat. Moltes cases i masos aïllats podien tenir-ne un per a les seves necessitats que s'abandonava després de ser utilitzat. Tampoc era necessari que estigués situat a prop d'una pedrera de calcària, ja que normalment es trobaven pedres d'aquest tipus escampades dins el bosc, al peu dels camins o a les rieres. D'aquesta antiga activitat, tan estesa, només resta el mut testimoni d'aquells forns que en l'actualitat estan mig enrunats i tapats per la vegetació.

Bibliografia

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

